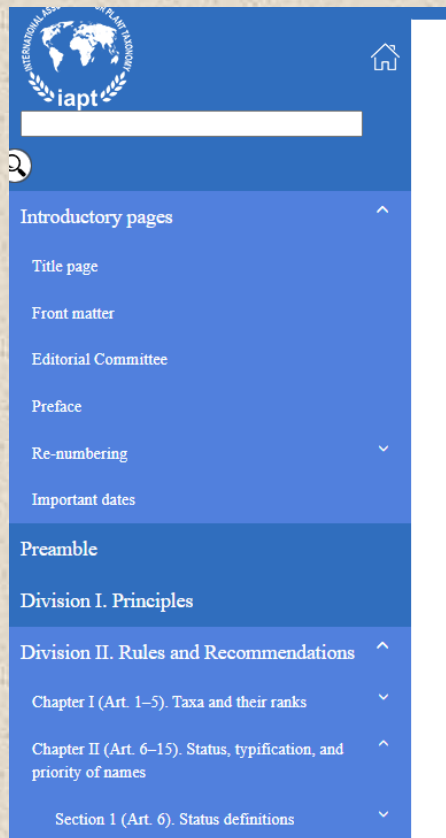

základy nomenklatury

nomenklatura hub se řídí podle **Mezinárodního kódu nomenklatury řas, hub a rostlin** (International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants)

<http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>

International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code)

adopted by the Nineteenth International Botanical Congress
Shenzhen, China, July 2017

prepared and edited by

NICHOLAS J. TURLAND, Chair
JOHN H. WIERSEMA, Secretary
and

FRED R. BARRIE
WERNER GREUTER
DAVID L. HAWKSWORTH
PATRICK S. HERENDEN
SANDRA KNAPP
WOLF-HENNING KUSBER
DE-ZHU LI
KAROL MARHOLD
TOM W. MAY
JOHN McNEILL
ANNA M. MONRO
JEFFERSON PRADO
MICHELLE J. PRICE
GIDEON F. SMITH

Members of the Editorial Committee

základy nomenklatury

nomenklatura hub se řídí podle **Mezinárodního kódu nomenklatury řas, hub a rostlin** (International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants)

<http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>

Art. 13. Starting-points

Art. 14. Conservation

Art. 15. [Sanctioning]

Chapter III (Art. 16–28). Nomenclature of taxa according to their rank

Chapter IV (Art. 29–31). Effective publication

Chapter V (Art. 32–45). Valid publication of names

Chapter VI (Art. 46–50). Citation

Chapter VII (Art. 51–59). Rejection of names

Chapter VIII (Art. 60–62). Orthography and gender of names

Chapter F (Art. F.1–F.9). Names of organisms treated as fungi

Chapter H (Art. H.1–H.12). Names of hybrids

Division III. Provisions for governance

Glossary

Indices

14.9. A name may be conserved with a different type from that designated by the author or determined by application of the *Code* (see also [Art. 10.4](#)). Such a name may be conserved either (a) from its place of valid publication (even though the type may not then have been included in the named taxon) or (b) from a later publication by an author who did include the type as conserved. In the second case the name as conserved is treated as validly published in the later publication, whether or not the name as conserved was accompanied by a description or diagnosis of the taxon named; the original name and the name as conserved are treated as homonyms (see [Art. 14.10](#)).

Ex. 9. *Bromus sterilis* L. (Sp. Pl.: 77. 1753) has been conserved from its place of valid publication even though its conserved type, a specimen (*Hubbard 9045*, E) collected in 1932, was not originally included in Linnaeus's species.

Ex. 10. *Protea* L. (Sp. Pl.: 94. 1753) did not include the conserved type of the generic name, *P. cynaroides* (L.) L. (Mant. Pl.: 190. 1771), which in 1753 was placed in the genus *Leucadendron*. *Protea* was therefore conserved from the 1771 publication, and *Protea* L. (Mant. Pl.: 187. 1771), although not intended to be a new generic name and still including the original type elements, is treated as if it were a validly published homonym of *Protea* L. (1753).

14.10. A conserved name, with any corresponding autonym, is conserved against all earlier homonyms. An earlier homonym of a conserved name is not made illegitimate by that conservation but is unavailable for use; if not otherwise illegitimate, it may serve as basionym of another name or combination based on the same type (see also [Art. 55.3](#)).

Ex. 11. The generic name *Smithia* Aiton (Hort. Kew. 3: 496. 1789), conserved against *Damapana* Adans. (Fam. Pl. 2: 323, 548. 1763), is conserved automatically against the earlier, listed homonym *Smithia* Scop. (Intr. Hist. Nat.: 322. 1777). – *Blumea* DC. (in Arch. Bot. (Paris) 2: 514. 1833) is conserved automatically against *Blumea* Rchb. (Consp. Regn. Veg.: 209. 1828–1829), although the latter name is not listed alongside the former in [App. III](#).

14.11. A name may be conserved in order to preserve a particular spelling or gender. A name so conserved is to be attributed without change of date to the author who validly published it, not to an author who later introduced the conserved spelling or gender.

Ex. 12. The spelling *Rhodymenia*, used by Montagne (in Ann. Sci. Nat., Bot., ser. 2, 12: 44. 1839), has been conserved against the original spelling '*Rhodomenia*', used by Greville (Alg. Brit.: xlviii, 84. 1830). The name is cited as *Rhodymenia* Grev. (1830).

Note 3. The date upon which a name was conserved does not affect its priority ([Art. 11](#)), which is determined only on the basis of the date of its valid publication ([Art. 32–45](#); see also [Art. F.4](#), [F.5.1](#), [F.5.2](#), and [H.9](#); but see [Art. 14.9](#) and [14.14](#)).

14.12. The lists of conserved names will remain permanently open for additions and changes. Any proposal of an additional name must be accompanied by a detailed statement of the cases both for and against conservation. Such proposals must be submitted to the General Committee, which will refer them for examination to the specialist committees for the various taxonomic groups (see [Rec. 14A](#), [Div. III Prov. 2.2](#), [7.9](#), and [7.10](#); see also [Art. 34.1](#) and [56.2](#)).

14.13. Entries of conserved names may not be deleted.

Ex. 13. In the Seattle *Code* of 1972 (p. 254), "*Alternaria* C. G. Nees ex Wallroth, Fl. Crypt. Germ. 148. 1833" was listed as conserved against "*Macrosporium* E. M. Fries, Syst. Mycol. 3: 373. 1832" because *Macrosporium* Fr. antedated *Alternaria* "C. G. Nees ex Wallroth" in relation to the then starting-point work for fungi (Fries, *Systema mycologicum*, vol. 1, 1 January 1821). Conservation became unnecessary following the abolition of later starting-point dates for fungi at the Sydney Congress of 1981 and in the Sydney *Code* of 1983, which resulted in *Alternaria* being recognized as having been validly published by Nees (Syst. Pilze: 72. 1816). In addition, it was realized that *Alternaria* had been adopted by Fries in the introduction to the sanctioning work (Syst. Mycol. 1: xlvii. 1821; [Art. F.3.1](#)). Because the entry cannot be deleted, *Alternaria* Nees : Fr. continues to be listed in [App. III](#), but without a corresponding rejected name.

základy nomenklatury

základní principy:

- nezávislost na zoologické a prokaryotické nomenklatuře
- jména založena na tzv. nomenklatorických typech
- priorita publikace jmen
- každý taxon může mít pouze jedno správné jméno
- vědecká jména jsou považována za latinská
- nomenklatorická pravidla jsou retroaktivní

základy nomenklatury

jména taxonů

- rodové a druhové jméno nesmějí být tautonyma (*Auriscalpium auriscalpium* x *Bubo bubo*)
- nesmějí obsahovat diakritická znaménka
- rodové jméno je substantivum s velkým poč. písmenem, druhové jméno malým písmem; pokud z více slov, tak spojeny spojovníkem (bez mezer! *Hirneola auricula-judae*)
- druhové jméno je zpravidla adjektivum, méně substantivum (*Tricholoma imbricatum*, *T. aestuans*, *T. colossus*)
- jména jsou považovaná za latinská
- příklady rodových jmen:

Miladina, *Kotlabaea*, *Smardaea*, *Pouzarella*, *Pilatoporus*, *Melzericium*

Nemecomycetes (B. Němec), *Kuehneromyces* (R. Kühner)

Datronia (anagram z *Antrodia*)

základy nomenklatury

jména taxonů

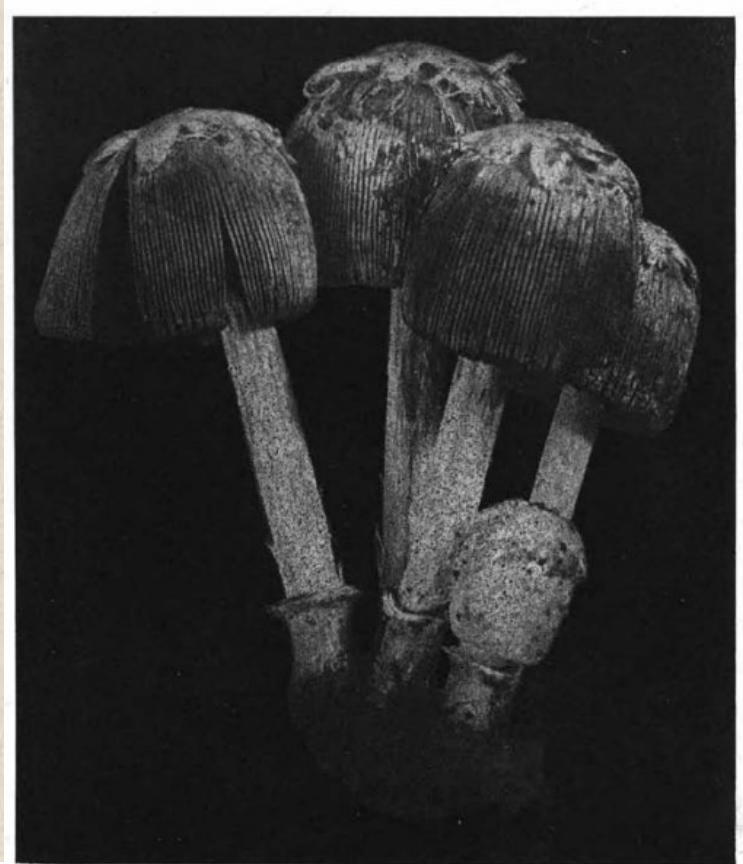
Tephrocybe oldae Svrček

Dermocybe emilii-dlouhyi Svrček

Clitocybe krizii-josephii Svrček

Skeletocutis stellae Pilát

Coprinus vosoustii Pilát

Bedřich Vytouš:

Pokus o umělé vypěstování hnojníku.

V květnu r. 1942 nalezl jsem v Praze-Bohnicích na zahradě přítele Jar. Milera nový druh hnojníku. Náš musejní mykolog Dr. Albert Pilát popsal tuto houbu jako nový druh z příbuzenstva *Coprinus sterquilinus*, který označil mým bývalým jménem jako *Coprinus Vošoustii* Pilát (Dr. A. Pilát, *Coprinus Vošoustii* sp. n. bohemica sectionis Volvati, *Studia botanica čechoslovaca*. 5:207-211, Praha 1942). Tato houba

Coprinus Vošoustii Pilát. — Hnojník Vošoustův . V zahradě v Bohnicích u Prahy v dubnu 1942 nalezl Bedřich Vošoust. Přirozená velikost. Foto A. Pilát.

základy nomenklatury

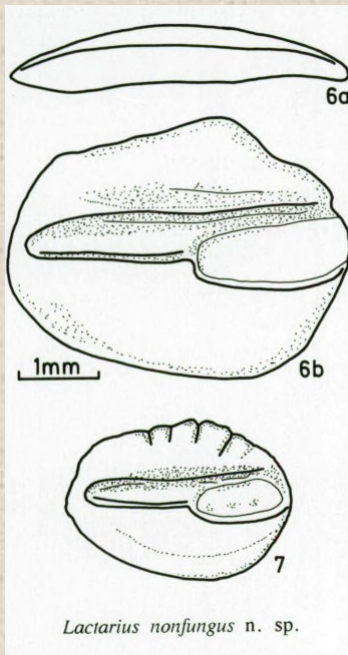
jména taxonů

Tatraea dumbirensis (Velen.) Svrček

Aspergillus sigurros Visagie

Acanthophysellum dextrinoideocerussatum (Manjón, M.N. Blanco & G. Moreno)
Sheng H. Wu, Boidin & C.Y. Chien

Lactarius nonfungus Nolf et Bajpai x *Lactarius nonpiscis* Verbeken

základy nomenklatury

diagnóza a registrace jmen

Od 1. I. 2012 musí platné zveřejnění jména nového taxonu obsahovat latinský nebo anglický popis či diagnózu nebo úplný a přímý odkaz na dříve publikovaný latinský nebo anglický popis či diagnózu; doporučuje se, aby autoři neuváděli jenom diagnózu (tj. krátký výčet rozdílů nového taxonu od jiných taxonů), ale zároveň i úplný latinský nebo anglický popis.

V období 1. I. 1953 – 31. XII. 2011 byla pro účely platného zveřejnění jména nového taxonu vyžadována výhradně latinská diagnóza či popis, případně odkaz na dříve publikovanou latinskou diagnózu či popis; před tímto obdobím stačila diagnóza nebo popis v jakémkoli jazyce (tedy i česky).

Pro nomenklatorické novinky (jména nových taxonů, nové kombinace, jména v novém ranku nebo náhrady jmen) týkající se hub, publikované po 1. lednu 2013, je pro platné uveřejnění jména požadováno, aby v protologu byl uveden identifikátor přidělený uznávanou databází pro tato jména (v současnosti jde o 3 databáze – Fungal Names, Index Fungorum a MycoBank).

základy nomenklatury

diagnóza a registrace jmen

RESULTS AND DISCUSSION

***Ramariopsis robusta* Matouš & Holec, sp. nov.**

Figs. 1–3

([MycoBank MB 821227](#))

Holotype. Slovakia, Biele Karpaty Mts., municipality of Nová Bošáca, settlement named Grúň, 48°53'42.860" N, 17°47'53.157" E, alt. 460 m, sloping extensively pastured meadow with scattered fruit trees, 23 Oct. 2014, leg. & det. J. Matouš (PRM 945410).

Isotype. PRC 3986.

Paratypes. See Collections studied.

Etymology. The species name “*robusta*” (from *robustus*) refers to the large and thick stature of the basidiomata.

Diagnosis. *Ramariopsis robusta* is characterised by robust, dense and repeatedly branched white to cream basidiomata up to 95 mm high and 50 mm wide, often growing in fascicles, with branches reaching a diameter of up to 10 mm and axils up to 15 mm, often flattened, with usually ellipsoid to subglobose, verruculose to echinulate spores typical by irregularly distributed, up to 1.5 µm high spines. The most similar species *R. kunzei* differs by more subtle, smaller, usually sparsely branched basidiomata, narrower branches, spore ornamentation up to 1.0 µm high but usually less, more globose spores and shorter usually up to 30 µm high basidia.

Aby uznávaná databáze vystavila identifikátor, musí autor (autoři) poskytnout jméno samo a dále údaje požadované pro platné uveřejnění (popis nebo diagnóza, typ nebo odkaz na basionymum nebo nahrazené synonymum).

základy nomenklatury

princip priority

správné je nejstarší platně publikované jméno

příklad: *Cortinarius sublatisporus* Svrček 1968

Cortinarius sublatisporus sp. nov.

Syn: *Telamonia paludosa* Velenovský 1922, non *Cortinarius paludosus* Fries nec Peck (1890).

Pileus 1–3 cm diam., campanulatus, obtuse gibbosus vel acute conicus, udus nigrobrunneus tinctu violaceo, semisiccus cinereobrunneus usque cinereus, tota superficie flocculis albidis minutis fibrillosis dense tectus, margine primum cum stipite velo albo coniunctus.

Stipes 2–5 mm crassus, tenuis et elongatus vel brevis et crassior, cylindraceus, primum tinctu violaceo, mox pallide cinereofuscus, circa dimidio veli cinguliformi instructus, parte inferiore minute flocculosus.

Lamellae distantes, emarginatae, primum pallide violaceae, dein cinereofuscae.

Caro brunneola, nonnumquam tinctu violaceo, inodora.

Hyphae veli superficie pilei 16–20 μ crassae, cylindraceae, remote septatae, hyalinae, tenuiter tunicatae, fibulatae, glabrae. Hyphae cuticulae pilei 12–22 μ crassae, cylindraceae, tenuiter tunicatae, brunneolae. Hyphae tramales vi solutionis NH_4OH obscure rubrofuscescentes. Hyphae in carposomate toto inamyloideae.

Basidia 28–30 $\times$ 7 μ (sterigmata 4–5 μ longa), tetraspora.

Sporae 6,3–7,5(8) $\times$ 4,5–5,5(5,8) μ (plerumque 7–7,5 $\times$ 5 μ), late usque globoso-ellipsoideae, nonnumquam subasymetricae, distincte minute denseque verrucosae, saepe guttula magna praeditae, apiculo brevissimo instructae, vi solutionis NH_4OH brunneofuscescentes.

Hab. Ad terram humidam vel turfosam in picetis et in sphagnetis. VIII.–X.

Localitas typi: Bohemia meridionalis, Ostrovec prope Písek, in piceto muscoso (*Dicranum* sp.) in muscis et aciculis deiectis, 14. VIII. 1966, leg. M. Svrček (typus PR 625955).

Moserův *Cortinarius comptulus* Mos. (nom. nud., 1967 p. 335) je velmi podobný — není-li totožný — autor se však v popisu nezmiňuje o přítomnosti fialového zbarvení, které však bývá zřejmě jen u zcela mladých exemplářů.

Moser M. (1967): Die Röhrlinge und Blätterpilze (Agaricales). In H. Gams, Kleine Kryptogamenflora I Ib/2. Basidiomyceten 2. Jena.

základy nomenklatury

princip priority

Cortinarius comptulus M.M. Moser – únor 1968

Moser M. (1967): Neue oder kritische Cortinarius-Arten aus der Untergattung Telamonia (Fr.) Loud. – Nova Hedwigia. 14: 483–518.

x

Svrček M. (1968): Cortinarius (Telamonia) pilatii sp. nov. und andere Arten aus der Verwandtschaft von Cortinarius (Telamonia) flexipes (Pers. ex Fr.) Fr. emend. Kühner. – Česká Mykologie 22(4): 259–278.

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 23

Číslo 1

Leden 1969

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV Albert Pilát, doktor biologických věd

Redakční rada: akademik Ctibor Blatný, doktor zemědělských věd, univ. prof. Karel Cejp, doktor biologických věd, dr. Petr Frágnér, MUDr. Josef Herink, dr. František Kotlaba, kandidát biologických věd, inž. Karel Kříž, prom. biol. Zdeněk Pouzar, dr. František Šmarda

Výkonný redaktor: dr. Mírko Svrček, kandidát biologických věd

Příspěvky zasílejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní muzeum, telefon 233541, linka 87.

4. sešit 22. ročníku vyšel 28. října 1968

základy nomenklatury

omezení principu priority

„starting point“

- pro nefosilní houby (včetně lišejníků, i pro hlenky) je to datum 1. V. 1753 (Linnaeus, Species plantarum, ed. 1 – dílo je považované za vydané k tomuto datu)

chráněná jména (conserved names)

- v zájmu nomenklatorické stability mohou být některá jména navržena ke konzervaci
- jména přijatá jako konzervovaná jsou zařazena do dodatků příslušného kódu, kde musí být uvedena včetně svých typů a spolu s konkurenčními synonymy a homonymy (včetně sankcionovaných jmen), proti kterým jsou považována za konzervovaná

obdobně existují také zamítnutá jména (rejected names)

základy nomenklatury

omezení principu priority

sankcionovaná jména

Sankcionovaná jsou jména, která přijal Ch.H. Persoon v práci Synopsis methodica fungorum (31. XII. 1801 – pro rzi, sněti a břichatky) anebo E.M. Fries v pracích Systema mycologicum, vol. 1 (1. I. 1821) až 3, Index (1832) a Elenchus fungorum (1828) pro ostatní houby a "houbové organismy" s výjimkou hlenek [sankcionací je zachován určitý význam těchto zásadních prací poté, co byla v 80. letech zrušena jejich role jako starting pointů pro houbové organismy]

Sankcionovaná jména se považují za konzervovaná oproti starším homonymům a konkurujícím synonymům. Jednou sankcionovaná jména zůstávají sankcionována, i když je sankcionující autor jinde v sankcionujících pracích neuznává.

Bylo-li jméno přijato Friesem nebo Persoonem a je tedy sankcionováno, v plné citaci by se mělo přidat ": Fr." nebo ": Pers.".

základy nomenklatury

typifikace

Typem druhu nebo vnitrodruhového taxonu je dokladová položka uchovávaná v určité sbírce, v některých případech i ilustrace. Typová položka musí být preparována pro účely trvalého uložení a nesmí se jednat o živý organizmus nebo živou laboratorní kulturu; ovšem kultury hub (a řas), pokud jsou uchovávány v metabolicky neaktivním stavu (lyofilizované nebo hluboce zmrazené), lze akceptovat jako typy

Nomenklatorickým typem jména rodu nebo vnitrorodové jednotky je konkrétní druh. Pro účely stanovení typu rodového jména stačí uvést jméno druhu (není už třeba citovat typovou položku typového druhu).

Typem jména čeledi je typ rodu, na němž je jméno čeledi založeno. Pro jeho citaci opět stačí uvést jen jméno rodu. Na taxony nad úrovní čeledě už se princip typifikace nevztahuje, přičemž jména založená na jménech rodů jsou automaticky typifikována typem rodového jména.

základy nomenklatury

typifikace

Typ je objektivní referenční standard pro užívání příslušného jména; je to jakási kotva, spojující jméno druhu (nebo taxonu jiné úrovně, např. variety) s druhem jako takovým. Vymezení druhu se může měnit podle toho, jak poznáváme jeho variabilitu a ohraničení vůči příbuzným druhům; jeho jméno je ale kotevním řetězem nomenklatorických pravidel trvale spojeno s kotvou – typovým materiálem.

- holotyp jména je jedna jediná položka nebo ilustrace použitá nebo stanovená autorem jména jako nomenklatorický typ
- lektotyp je položka nebo ilustrace vybraná a stanovená z originálního materiálu jako nomenklatorický typ v případě, že holotyp nebyl stanoven nebo se ztratil nebo se prokázalo, že představuje materiál více než jednoho taxonu
- izotyp je jakýkoli duplikát holotypu; je to vždy konkrétní dokladová položka

základy nomenklatury

typifikace

- syntyp je jakákoli položka citovaná v protologu, pokud nebyl označen holotyp, nebo když byly jako typ současně označeny dvě a více položek
- paratyp je dokladová položka uvedená v protologu, která není ani holotypem ani izotypem ani některým ze syntypů; paratypy jsou tedy automaticky všechny ostatní položky citované v protologu (může jich být i velký počet)
- neotyp je položka nebo ilustrace, která byla vybrána jako nomenklatorický typ v tom případě, když se holotyp, lektotyp nebo další originální materiál nedochoval nebo se v průběhu doby ztratil – může tedy nahrazovat jak holotyp, tak lektotyp
- epityp je položka nebo ilustrace vybraná k tomu, aby sloužila jako interpretativní typ v případě, že holotyp, lektotyp, dříve vybraný neotyp nebo všechny originální materiál spojený s platně publikovaným jménem je prokazatelně nejednoznačný a nemůže být kriticky identifikován pro účely přesného použití jména taxonu.

základy nomenklatury

česká jména

neřídí se přesnými předpisy – v podstatě které české jméno je mykologickou obcí nejvíce přijato, to se také nejvíce používá
poměrně často nesouhlasí rodové pojetí u českých a vědeckých jmen:

- jeden rod vědecký zahrnuje více rodů českých: *Leccinum* – česky kozák i křemenáč
- jeden rod český zahrnuje více rodů vědeckých nebo se nekryje jejich druhové složení: (vzhledem k novodobému rozdělování širších rodů čím dál častější případ). Např.: čirůvka – *Tricholoma*, *Lepista*, *Calocybe* (!ale *Lepista nuda* je čirůvka fialová, *Lepista flaccida* je strmělka přehrnutá)

někdy zaužívaná zcela nesmyslná jména:

Helvella costifera – chřapáč „kostovitý“ (lat. *costa* = žebro)

Inocybe perlata – vláknice „perličková“ (lat. *perlatus* = velmi široký)

I. geophylla – v. „zemní“ (z řec. *geós* – země a *fyllon* – lupen, tedy správné je méně používané v. hlínolupenná)

taxonomicko-nomenklatorické databáze:

IndexFungorum: <http://www.indexfungorum.org/>

Mycobank: <https://www.mycobank.org/>

literatura:

Holec J. (2014): Práce s typy v mykologii 1. Základní pojmy a pravidla. – Mykol. listy no. 128: 36–49.

Holec J. (2014): Práce s typy v mykologii 2. Registrace jmen, správný postup zveřejňování jmen a výběru typů. – Mykol. listy no. 129: 9–14.

Holec J. (2015): Práce s typy v mykologii 3. Stanovení lektotypu, neotypu a epitypu a závěrečné obecné poznámky. – Mykol. listy no. 130: 40–44.

Holec J., Kment P., Wagner J., Šmíd J., Šída O., Kvaček J., Sejkora J., Kuželka V. (2015): Metodika pro práci s přírodovědeckým typovým materiálem. – Národní muzeum Praha, 128 p.